

पश्चिम वाहिनी वैतरणा व उल्हास उपखोच्यातील
अतिरिक्त पाणी मराठवाडा प्रदेशासाठी गोदावरी
खोच्यात वळविण्यासाठी सविस्तर प्रकल्प अहवाल
तयार करण्याच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय
मान्यता मिळणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग
शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१९/(१७४/२०१९)/जसंअ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- ०५ सप्टेंबर, २०२४.

संदर्भ :

कार्यकारी संचालक, कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे यांचे
क्र.कोपाविमं/ताळ/प.खो.सर्वे-अन्वे.अंदाजपत्रक/२१९८/२०२४, दि.०३.०७.२०२४ चे
पत्र.

प्रस्तावना:

पश्चिमवाहिनी नदी खोच्यातुन (कोकण) अतिरिक्त पाणी मराठवाड्यात वळविण्यासाठी
एकात्मिक राज्य जल आराखड्यात प्रस्तावित योजनाबाबत प्राथमिक अभ्यास करण्यासाठी
कार्यकारी संचालक गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, छत्रपती संभाजीनगर
यांचे अध्यक्षतेखाली शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१९/(११२/२०१९)/जसंअ, दि. १७.०९.२०१९
नुसार समिती गठीत केली होती. सदर समितीच्या अहवालानुसार पश्चिम वाहिनी नदी
खोच्यातील उल्हास खोच्यातून ३४.८० टीएमसी, वैतरणा खो-यातून १९.९० टीएमसी असे एकूण
५४.७० टीएमसी अतिरिक्त पाणी वळविणे शक्य आहे.

त्यानुसार कार्यकारी संचालक, कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे यांनी पत्र
दि.०३.०७.२०२४ नुसार प्रस्ताव सादर केला आहे. त्यानुषंगाने प्रस्तुत योजनेचे सर्वेक्षण,
अन्वेषण करून सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्याच्या कामाच्या अंदाजपत्रकास
प्रशासकीय मान्यतेचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्यानुसार खालीलप्रमाणे निर्णय
निर्गमित करण्यात येत आहे:

शासन निर्णय :

पश्चिम वाहिनी नदी खोच्यातील वैतरणा व उल्हास उपखोच्यातील अतिरिक्त पाणी
मराठवाड्यात वळविण्यासाठी सर्वेक्षण, अन्वेषण करून सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार
करण्याच्या अंदाजपत्रकास जलसंपदा विभागाच्या सन २०२२-२३ च्या दरसूचीवर आधारित एकूण
रु. ६९,५२,३०,९४६/- (रु. एकस॑ट कोटी बावन लाख तीस हजार एकशे सेहचाळीस फक्त)
इतक्या किंमतीच्या अंदाजपत्रकास खालील अटींच्या अधीन राहून प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत
आहे.

१. शासन परिपत्रक दि. २३.०२.२००६ नुसार मुख्य अभियंता, जलविज्ञान प्रकल्प, नाशिक यांचेकडुन पाणी उपलब्धता प्रमाणपत्र प्राप्त झाल्याशिवाय योजनांचे सर्वेक्षण व अन्वेषण करण्यात येऊ नये.
२. तदनंतर, अधिकाधीक उपलब्ध पर्यायांचा पूर्व संभाव्यता अहवाल तयार करण्यात यावा. हा अहवाल तयार करताना मुंबई शहर तसेच मुंबई महानगर प्रदेशाची पाण्याची गरज विचारात घेवून त्यामध्ये कुठल्याही प्रकारचा व्यत्यय येणार नाही याची दक्षता घ्यावी. पूर्व संभाव्यता अहवालानुसार तांत्रिक व आर्थिकदृष्ट्या सर्वाधिक व्यवहार्य एका पर्यायास सक्षम स्तरावरून मान्यता प्रदान करावी.
३. सर्वाधिक व्यवहार्य पर्यायांचे पुरेसे सर्वेक्षण करून त्यास सक्षम स्तरावर मान्यता प्राप्त झाल्यानंतरच त्याच्या अन्वेषणाचे काम हाती घ्यावे.
४. या उपसा वळण योजना असल्याने फक्त पावसाळा कालावधीत प्रामुख्याने उपसा होणार आहे व उर्वरित कालावधीत योजना तात्पुरती बंद (idle) असणार आहे. त्यामुळे शासन निर्णय दि. २०.१२.२०२३ मधील तरतुदीनुसार सदरहू योजनांचे नियोजन करताना उदंचन जलविद्युत प्रकल्प म्हणून राबविणे शक्य आहे किंवा कसे याची तपासणी महामंडळाने करावी.
५. प्रकल्पाचे नियोजन करताना, अस्तित्वातील, बांधकामाधीन तसेच प्रशासकीय मान्यता प्राप्त योजनांचा शक्य त्याठिकाणी समावेश/ वापर करता येईल किंवा कसे याचा अभ्यास करण्यात यावा.
६. उपरोक्त योजनांचे उद्दीष्ट हे स्थानिक वापर वगळता गोदावरी खो-यातील मराठवाडा प्रदेशासाठी पाणी वळविण्याचे राहील.
७. प्रस्तावित असलेल्या प्रत्येक नवीन धरणांमधे स्थानिक वापरासाठी अंदाजे १५% पाणी राखुन ठेवण्यात यावे.
८. राज्याच्या वाटयाच्या पाण्याचा जास्तीत जास्त वापर करता येईल अशा रीतीने योजनांचे नियोजन करावे.

सदर योजनेसाठीचा खर्च “४७००- मोठे पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च, ८० सर्वसाधारण, १९० सार्वजनिक व इतर क्षेत्रातील गुंतवणुका, (०२) विविध पाटबंधारे विकास महामंडळांना भाग भांडवली अंशादान (०२)(०७) कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळास भाग भांडवली अंशादान (कार्यक्रम), ५४ गुंतवणुका (४७०० ०१४९)” "या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकावा.

सदर शासन निर्णय नियोजन व वित्त विभागाच्या सहमतीने तसेच मा. मंत्रिमंडळाने दि.०५.०९.२०२४ रोजी दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०२४०९०५१७४००४००२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(जया पोतदार)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.उपमुख्यमंत्री, (जलसंपदा) यांचे प्रधान सचिव.
४. मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव.
५. अपर मुख्य सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
६. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
७. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय,मुंबई-३२.
८. महालेखापाल (लेखापरीक्षा/अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य मुंबई/नागपूर.
९. सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १०.सचिव (प्रस), जलसंपदा विभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ११.सचिव, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई.
- १२.कार्यकारी संचालक, कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे
- १३.मुख्य अभियंता, जलविज्ञान व धरण सुरक्षितता, नाशिक.
- १४.आंतरवित्तीय सल्लागार व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १५.जसंअ कार्यासन संग्रहार्थ.